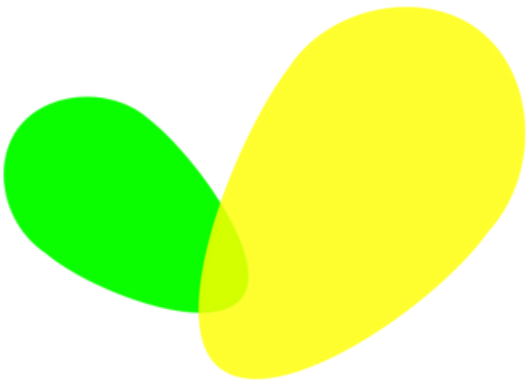

PLANKTOM

ZEE OM ZEEP

LESMAF

**EEN MUSICAL OVER DE
PLASTICVERVUILING IN DE OCEANEN**

WWW.OPDEPLANKEN.BE
WWW.PLANKTOM.BE

Voorwoord

Beste leerkrachten,

Het klimaat, de milieuvervuiling, de plasticvervuiling en de impact van microplastics... Volwassenen, jongeren en kinderen worden elkeen op één of andere manier hiermee geconfronteerd.

Organisaties zoals The Ocean Cleanup ruimen het verleden op, wij ruimen mee de toekomst op (preventie).

“ In onze musical houdt de zee de kinderen een (zee)spiegel voor. ”

Zee om Zeep is een musical over (micro)plastics in onze wereldzeeën. Een moedig, ontroerend en pijnlijk actueel verhaal over een zee die haar melodie kwijt is en een professor die de strijd aangaat met het plastic. Maar ook een verhaal vol hoop, vrolijke zeelieden en -liedjes...

Deze lesmap geeft, naast een meer uitgebreide toelichting over de voorstelling, suggesties die kunnen dienen als een basis of inspiratie voor de les.

Veel kijk- en leesplezier,

Het Planktom-team

De voorstelling

De aanleiding

Geen enkele milieukwestie heeft de afgelopen tijd zo sterk tot de verbeelding van het publiek gesproken als de **plasticvervuiling in de oceaan**.

We hebben allemaal wel eens ervaren dat we op een prachtig strand liepen en voortdurend kleine of grotere stukken plastic tegenkwamen: bekertjes, zakjes, sigarettenpeuken, lege flessen, visgetouwen, grote stukken plastic afkomstig van boten...

We horen de berichten dat er tegen 2050 meer plastic in de zee zou zijn dan vis als we blijven doorgaan zoals we bezig zijn. Elk jaar opnieuw komt er tussen de 5 en 14 miljoen ton plastic in de zee. Dit komt neer op elke minuut een vuilniswagen vol plastic... elke minuut.

De vraag die wij ons stelden: **“Wat kunnen wij doen om te helpen”?**

Het antwoord op deze vraag, is dan ook het doel van onze voorstelling “Zee om Zeep” geworden.

Het doel

Planktom wil op een **aangename manier** een blijblijvende boodschap brengen: **een boodschap voor de kinderen van vandaag en de volwassenen van morgen**.

De kinderen worden meegenomen in het verhaal en **uitgedaagd om een oplossing te zoeken**. Daarnaast worden mogelijke oplossingen overgebracht op een luchtige en pedagogische manier. Het jonge publiek is dé toekomst van en voor onze planeet.

Met de voorstelling willen we de kinderen **bewustmaken** van de schadelijke impact van plastic (deeltjes) op het milieu, hen **alternatieven aanreiken** voor plastic en hen **overtuigen** om op een andere manier om te gaan met plastic en plasticafval. De muziek en de teksten zetten aan tot **interactie en participatie**.

Het einddoel op korte termijn: het jonge publiek omdopen tot **‘influencers’** die de maatschappij en in eerste instantie de mensen rondom hen meenemen in het proces van **‘plasticbewustwording’**.

De boodschap

Met deze musical wordt er aandacht gevraagd voor de plasticvervuiling in de oceanen. De zee is haar melodie kwijt. De verloren melodie is beeldspraak om duidelijk te maken hoe vervuilend de aanwezigheid van plastic in de oceanen is. Muziek is herkenbaar voor kinderen en een belangrijk onderdeel van hun leefwereld.

We willen kinderen vanaf 6 jaar meenemen naar de wonderlijke onderwaterwereld. Vanaf het moment dat ze letterlijk en figuurlijk in het verhaal zitten, zal hen bewust gemaakt worden hoe schadelijk plastic deeltjes voor het milieu zijn en hoe zij zelf mee een oplossing kunnen bieden voor het probleem.

Het decor

Het decor is hoofdzakelijk uit 'gebruikt' plastic gemaakt.

'Zee om Zeep' is een scène-sur-scène voorstelling: de kinderen zitten op de scène. De acteur en de muzikant staan dus niet op een podium, maar zijn vlakbij.

De afstand tot het publiek is klein en de voorstelling speelt zich rondom de toeschouwers af. De kinderen bevinden zich letterlijk en figuurlijk in het verhaal: ín de oceaan en haar wonderlijke onderwaterwereld, af en toe kijkend naar het wateroppervlak en hetgeen zich daarboven afspeelt.

Het verhaal

Een plastic flesje lokt ons mee naar een onderwaterwereld vol plastic. Wat is er toch gebeurd? Waar zijn de mooie melodieën van weleer? Is de zee om zeep?

Een kapitein, professor, duiker, matroos, vismanneltje, zeemonster... zoeken het antwoord. De oplossing ligt voor het grijpen? Zal professor Spat slagen in zijn plan?!

Luister, kijk en zing mee in dit onderwaterverhaal, dat zich soms ook wel boven water afspeelt.

Nieuwsgierig? Bekijk de teaser en de trailer... jullie zullen nog nieuwsgieriger worden!

Bekijk de teaser www.bit.ly/ZOZ-teaser

Bekijk de trailer www.bit.ly/ZOZ-trailer

De mensen achter de voorstelling

Zee om Zeep is een milieuvriendelijke musical van en met Tom Lathouwers en David Broeders

Acteur-poppenspeler: Tom Lathouwers

Live muzikant: David Broeders

Decor: Eline Van Herreweghen

Poppenmaker: Thomas Weber

Productie: Planktom

Het productiehuis Planktom

Planktom is een productiehuis dat musical en muziektheater maakt voor kinderen en hun familie.

Musical met een boodschap die prikkelt en doet nadenken, met de focus op een betere wereld.

Onze acteurs & muzikanten, poppen & figuren, leuke decors en livemuziek brengen het verhaal tot leven... met ons jonge publiek in de hoofdrol!

Planktom geeft daarnaast al meer dan 15 jaar musicalstages en workshops aan kinderen van 7 tot 15 jaar.

 Enkele beelden uit de voorstelling

Voorbereiding in de klas

Wat is plasticvervuiling?

Plasticvervuiling is de ophoping en doordringing van plastic in het milieu. Deze vervuiling kan zo groot worden dat ze grote schade aanricht aan ecosystemen en de dieren in het wild die erin leven. Plasticvervuiling is verspreid over de hele planeet, van de top van de hoogste berg ter wereld, tot het diepste punt in onze oceanen.

Alle waterwegen leiden naar de oceaan. Jaarlijks vervoeren deze waterwegen miljoenen ton plastic afval naar de oceanen. Het probleem wordt elk jaar erger. Elk jaar komt er meer dan 8 miljoen ton plastic de oceanen binnen, wat gelijk staat aan het elke minuut dumpen van een vuilniswagen met plastic. Maar liefst 80 procent van al het afval in onze oceanen is gemaakt van plastic.

Wat is wegwerpplastic?

Wegwerpplastic, ook wel eenmalig plastic of Single Use Plastics (SUP) genoemd, is zonder twijfel de belangrijkste oorzaak van de plasticsoep. Het is een wereldwijd probleem, vooral in landen waar afval niet wordt opgehaald of plastic niet apart gescheiden kan worden ingeleverd.

Vanaf 2021 heeft de EU een verbod ingesteld voor wegwerpplastic dat vaak in zee belandt: borden, bestek, rietjes, ballonstokjes en wattenstaafjes. Maar helaas geldt dit nog niet voor alle wegwerpplastics die vaak in het milieu belanden, zoals snoepwikkels, chipszakken en 'vochtige doekjes'.

Wat zijn microplastics?

Microplastics zijn kleine deeltjes plastic die in het milieu terechtkomen. De deeltjes kunnen microscopisch klein zijn, of enkele millimeters groot. Met name in zeeën en oceanen kunnen microplastics tot problemen leiden.

De deeltjes zijn afkomstig van slijtage van synthetische kleding tijdens wasbeurten, maar worden ook toegevoegd aan bv. tandpasta, douchegel, shampoo en deodorant. Een deel van de in het milieu aanwezige microplastics zijn afkomstig van slijtage, met name van autobanden en het uiteenvallen van grotere stukken plasticafval. Microplastics komen voor in de lucht, in water en op het land.

Wat is plasticsoep?

Plasticsoep is de opeenhoping van een grote hoeveelheid plastic en ander afval in oceanen en zeeën. Het afval verzamelt zich op bepaalde plekken doordat de grote ringvormige zeestroom van de oceaan, de gyre, het naar zich toetrekt.

Charles Moore is de ontdekker van de plasticsoep. In 1997 zeilde kapitein Charles Moore van Hawaï naar Zuid-Californië. Daar, midden op de Grote Oceaan en ver van de bewoonde wereld, zag hij telkens stukjes plastic langs zijn boot drijven. Later keerde hij terug om nader onderzoek te doen. Hij wist toen nog niet dat hij een van 's werelds grootste milieurampen had ontdekt. Dat plastic bleek niet alleen te drijven, maar ook te zweven in het water. En het ging niet alleen om grote stukken, maar vooral om uiteengevallen stukjes plastic. Moore noemde dit verschijnsel de "plastic soup", de term die nu overal gebruikt wordt.

Wat is 'The Ocean Cleanup'?

The Ocean Cleanup werd in 2013 opgericht door de toen 18-jarige Nederlandse uitvinder Boyan Slat, in zijn geboorteplaats Delft in Nederland.

Het team van The Ocean Cleanup bestaat uit meer dan 90 ingenieurs, onderzoekers en wetenschappers die dagelijks werken om de oceanen van de wereld van plastic te bevrijden.

The Ocean Cleanup ontwerpt en ontwikkelt schoonmaaksystemen om plastic op te ruimen uit de oceanen en om plastic op te vangen dat via rivieren naar de oceaan gaat. Het geconcentreerde plastic wordt terug naar de kust gebracht voor recycling.

Het doel van The Ocean Cleanup is om tegen 2040 90% drijvend plastic uit de oceaan gehaald te hebben.

Hoe werkt het? www.bit.ly/schoonmaakactie-TOC

Wat is sorteren en recycleren?

Elk gezin draagt zijn steentje bij om het milieu te sparen. Dat doen we via ons afval: we sorteren erop los en scheiden verschillende soorten afval. Zo kunnen gespecialiseerde firma's de grondstoffen opnieuw verwerken en hoeven ze geen nieuwe grondstoffen uit de natuur te halen. Dat is dan weer recycleren.

Hoe beter we samen ons verpakkingsafval sorteren, hoe efficiënter de recyclage verloopt. Als we thuis en buitenshuis correct sorteren, kunnen we meer verpakkingsafval recycleren en blijft er dus minder afval over. Door correct te sorteren, verbetert het recyclageproces en verhoogt de kwaliteit van de gerecycleerde materialen.

Dankzij onze sorteer-inspanningen moeten er minder bomen geveld worden (gerecycleerd papier), is er minder olie nodig (recyclage van plastic) en stoten we stukken minder CO₂ uit (gerecycleerd glas versus nieuw glas), ... Het is dus van groot belang om sorteren en recycleren vol te houden.

Ook aluminium (blikjes), plastic (verpakkingen) en drankkartons sorteren we in België ijverig. We stoppen ze in de zak voor PMD (Plastic, Metaal en Drankkartons).

En ook groenafval is aan een opmars bezig. Als we ons groenten-, fruit- en tuinafval (GFT) niet op onze eigen composthoop gooien, dan geven we het mee met de afvaldienst. Het groenafval wordt in grote silo's verwerkt tot compost én tijdens dat 'gistingsproces' wekken onze aardappel-, wortel-, en preiresten ook nog eens biogas op, een natuurlijke brandstof.

Theatercodes

Een theatercode is een handleiding waarmee je het theaterbezoek met de leerlingen vlot kan laten verlopen.

Vóór het theaterbezoek: nieuwsgierig maken!

- Je kan de kinderen vertellen dat ze naar een schoolvoorstelling gaan. Je kan hen uitleggen wat dat is en hen vertellen naar welk soort voorstelling je gaat kijken: een musicalvoorstelling. Met het juiste verwachtingspatroon naar een voorstelling komen, is belangrijk voor een optimale beleving.
- Je kan vragen wie er al ooit met mama of papa naar een theatervoorstelling ging of je rakelt een vorig klassikaal theaterbezoek even op. Bespreek even hoe ze dit ervaren hebben en laat ze vertellen hoe het bezoek verliep.
- Je prikkelt hun nieuwsgierigheid door ze de titel te verklappen, de teaser, de trailer of een afbeelding uit de voorstelling te laten zien en te bespreken. Laat de kinderen zelf fantaseren waarover het zou kunnen gaan. Laat mogelijkheden open en verklap niet te veel van de inhoud. Zo hou je het spannend. Vooraan in deze lesmap is het nodige materiaal hiervoor terug te vinden.
- Je kan het 'verloop' van het theaterbezoek toelichten en de kinderen vertellen wat er van hen verwacht wordt (zie lager).

Verloop van het theaterbezoek

- Tijdens de voorstelling blijft iedereen zitten en wordt er niet geduwd tegen de ruggen van de rijen voor ons.
- Bij het begin en het einde van de voorstelling gaan de lichten in de zaal uit. Het wordt donker en dat betekent dat de voorstelling begint of helemaal gedaan is.
- Tijdens de voorstelling mag er natuurlijk gereageerd en gelachen worden, maar wordt er niet gepraat met klasgenootjes.
- De voorstelling duurt maximum een uurtje, er is geen pauze.

Nabespreking in de klas

Vragen over de voorstelling

Opwarmertje

Laat de kinderen in de klas hun verhaal doen. Het is voor kinderen niet vanzelfsprekend te verwoorden wat ze van een voorstelling vinden, laat hen daarom gewoon even ventileren en vertellen wat ze gezien, gehoord, gevoeld hebben.

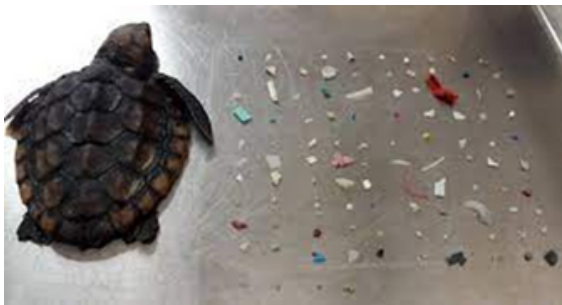
Bovendien zullen ze wat ze hebben meegemaakt eerder verwerken in fantasie, een tekening, een (rollen-)spel. Misschien is het maken van een vrije tekening van wat ze gezien of gehoord hebben een leuk idee?

Meer concrete vragen/opdrachten

- In Zee om Zeep presenteert professor Spat zijn uitvinding: de Plastic-Fleptic.
 - Weten jullie nog wat er zo bijzonder is aan deze uitvinding?
 - Hoe kan deze Plastic-Fleptic ons helpen om de plasticvervuiling in de zee tegen te gaan?
- Bestaat er al een oplossing om plastic uit onze oceanen te verwijderen?
 - Wat weet je hierover?
(bijv. The Ocean Cleanup, zie pagina 9)
 - Wat vind je hiervan?
 - Hebben jullie nog ideetjes om plastic uit de oceaan te ruimen?
 - Wat kunnen we zelf nog doen?
- Het vismanneltje zegt tegen de professor dat "de zee haar melodie kwijt is".
 - Wat bedoelt het vismanneltje daarmee?
 - Vinden jullie ook dat de zee haar melodie kwijt is?

- Wie of wat is het zeemonster? En waarom ontvoert het zeemonster de professor?
 - Helpt het om uitvindingen/belangrijke berichten op een (al dan niet) spectaculaire wijze in het nieuws of in de media te brengen? Waarom?
 - Is dit nog gebeurd? Had jij er toen ook over gehoord? Wat deed dit met jou? (bijv.: Greta Thunberg, zeehondje met plastic ring rond de nek, lancering van The Ocean Cleanup, zeeschildpad met plastic in de maag,....)

- Wat is de taak of opdracht van de kapitein en de matroos?
- Wat is er met de walvis aan de hand? En wat doen de kapitein en de matroos... en natuurlijk het publiek, om te helpen?
 - Wat kunnen wij doen om te helpen en om te vermijden dat walvissen, maar ook andere zeedieren, ziek worden van afval in de zee?
 - Wat gebeurt er met de natuur, de dieren en mensen als we niets doen?

De feitenquiz

Wie weet er intussen het meest over plastic en pasticvervuiling? Doe samen met je klas onze quiz!

Download de powerpoint hier:
www.bit.ly/ZOZ-defeitenquiz

Song tegen plastic

Vul aan

In spullen zonder plastic zit er méér toekomst(-blub)
Om je dorst te lessen, drink je van de kraan en niet uit plastic (blub)
Een hele dikke plus is je herbruikbare (blub)
Wat een goed idee, tegen wegwerpplastic zeg ik (blub)
Dus doe nu niet zo zwakjes, zeg nee tegen plastic (blub)

*muziek
flessen
drinkbus
nee
zakjes*

Een gouden raad: afval gooi je niet op (blub)
Sorteren en recycleren kan je (blub)
Geen hangende schouders, zeg het aan je (blub)
En ook aan je vrienden en vriendinnen!
Zij aan zij worden wij (blub)
Doe nu met ons mee, zo belandt het niet in (blub)
Zo belandt het niet in zee!

*straat
leren!
ouders

plasticvrij
zee*

Inspirerend beeldmateriaal om in de klas op te hangen

De levensduur van plastic

- *Wist je dit? Wat doet dit met je?*
- *Hoe kan jij ervoor zorgen dat er minder plastic gebruikt wordt?*

Trash Man

Dit is een foto van de Trash man, of de "vuilnisman".

In oktober 2016 ging de heer Greenfield de uitdaging aan om gedurende één maand rond te lopen in een doorzichtig pak van plastic. In dat pak stak hij al het (plastic) afval dat hij zelf produceerde in die maand. Het was een poging van de heer Greenfield om de mensen te doen nadenken over hoe kleine dagelijkse handelingen de wereld rondom ons enorm kunnen beïnvloeden.

- *Wat vind je van deze actie van de "vuilnisman"?*
- *Ben je hiervan geschrokken?*
- *Wat kunnen we hier zelf aan doen?*

Waarom zeeschildpadden ons plastic opeten

Al vele jaren treffen we zeeschildpadden en andere zeedieren aan met een buik vol plastic. Pas nu is duidelijk waarom de dieren de zakjes en tasjes opeten: ze ruiken naar een heerlijk hapje door de bacteriën en algen die erop groeien.

Tot nu toe werd er vanuit gegaan dat zeeschildpadden plastic eten, omdat ze het toevallig tegenkwamen en erin verstrikt raakten. Een andere theorie was dat ze een plastic zak verwarden met een sappige kwal. Wat zo zorgwekkend is, is dat het erop lijkt dat zeeschildpadden zelfs op zoek gaan naar plastic, vanwege de geur. Dit blijkt uit heel recent wetenschappelijk onderzoek. Instinctief bewegen ze richting de geur van algen en bacteriën, die op plastic zakken zitten. Als ze het zouden herkennen als plastic, dan zouden ze het nooit opeten.

- *Wat betekent dit voor de zeeschildpadden in de oceanen?*
- *Ben je hiervan geschrokken?*
- *Hoe kunnen wij de zeeschildpadden, maar ook zoveel andere zeedieren en vogels redden?*

Tips voor een plasticvrije wereld

Laat de klas brainstormen over hetgeen ze zelf kunnen doen of veranderen om mee te werken aan een afvalvrije wereld. Onderstaande tips kunnen helpen in de sturing van deze brainstormsessie.

1. Gebruik herbruikbare voorwerpen als plasticvrij alternatief

- gebruik andere materialen
- koop plasticvrije spullen: waterfles, brooddoos, boodschappentas, koffiebeker, bewaardoos...
- drinkbus i.p.v. plastic flesje (ook voor ouders!)
- drink kraanwater
- groenten en fruit: herbruikbare stoffen of polyester zakjes...
- bamboe tandenborstel, haarborstel van bamboe of hout...

2. Weiger plastic, zeg nee tegen wegwerpitems

- stop met gebruik van wegwerpplastic (zakje, rietje, flesje, wattenstaafje, borden, bestek...) *
 - vermijd het kopen van plastic
 - geen plastic zakjes aanvaarden
 - vermijd plastic verpakkingen
 - geen verpakte groenten, fruit
 - vermijd fastfoodketens (met doosjes, bekers, rietjes...)
 - probeer shampoo in blokvorm (is zonder fles) of hervulbare producten
- *EU verbiedt wegwerpplastic vanaf 2021

3. Recycleer: sorteer plastic en recycleer waar mogelijk

- sorteren van afval
- plastic niet weggooien bij restafval
- ruim alle (wegwerp)plastic in huis op
- laat iets repareren (bv. Repair Café) of breng het naar de kringloopwinkel
- koop gerecycleerde producten (bv. kleding gemaakt uit petflessen)

4. Laat je stem horen en onderneem zelf

- begin je eigen plasticvrij-campagne
- verspreid het plasticvrije woord: zeg het tegen je ouders, vrienden, winkels...
- geen afval op straat werpen, op het strand...
- schoonmaken van het strand
- ouders vragen actie te ondernemen

Interessante links

Enkele organisaties die strijden voor plasticvrije oceanen met meer info, tips, mogelijke acties:

- <https://theoceancleanup.com/>
- <https://www.goodplanet.be/nl/>
- <https://www.wwf.nl/>
- <https://www.greenpeace.org/belgium/nl/>
- <https://www.plasticsoupfoundation.org/plastic-probleem/plasticsoep/>
- <https://plasticseurope.org/nl/duurzaamheid/>

Sorteren en recycleren:

- <https://www.bebat.be/nl/homepage>
- <https://www.fostplus.be/nl/sorteren-recycleren>

Maak met jouw school het verschil:

- <https://mooimakers.be/educatie>

MeiPlasticVrij:

- <https://info.meiplasticvrij.be/>